

International Journal of Environmental Research and Public Health, 17(13):4729. URL: <https://www.mdpi.com/1660-4601/17/13/4729> [in English].

5. Shek, D., Hollister, R. (2017). *University Social Responsibility and Quality of Life: A Global Survey of Concepts and Experiences*. Singapore: Springer. URL: https://www.librarysearch.manchester.ac.uk/discovery/fulldisplay/alma992976063296101631/44MAN_INST:MU_NUI [in English].

6. Il-haam, P., Glenda, K. (2021). Universities as change agents in resource-poor local settings: An empirically grounded typology of engagement models. *Technological Forecasting and Social Change*. Vol. 167. URL: <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2021.120693>. [in English].

7. Luhovyi, V., Drach, I., Petroie, O., Zinchenko, V., Mielkov, Y., Zhyliaiev, I., Reheilo, I., Bazeliuk, N., Kamyshyn, V. (2021). *Kamyshyn V. Teoretychni osnovy pidvyshchennia doslidnytskoi spromozhnosti universytetiv Ukrainy u konteksti implementatsii kontseptsii «Vidkryta nauka» [Theoretical foundations of increasing the research capacity of Ukrainian universities in the context of implementing the concept of «Open Science»]*. Kyiv: Institute of Higher Education of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine. URL: https://ihed.org.ua/wp-content/uploads/2021/12/doslidn-univ_2021-206p.pdf [in Ukrainian].

8. Universities without walls. A vision for 2030. (2021). *www.eua.eu*. Retriever from: <https://www.eua.eu/downloads/publications/universities%20without%20walls%20%20a%20vision%20for%202030.pdf> [in English].

9. Rome Ministerial Communiqué. (2020). *erasmusplus.org.ua*. Retriever from: <https://erasmusplus.org.ua/novyny/3131-bologna-conference-in-rome-19-nov-2020.htm> [in English].

10. European Higher Education Area. Report on the implementation of the Bologna Process [Evropeyskyi prostir vyshchoi osvity. Zvit pro implementatsiiu Bolonskoho protsesu]. (2020). *op.europa.eu*. Retriever from: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/c90aaf32-4fce-11eb-b59f-01aa75ed71a1/language-uk/format-PDF/source-196061336>. [in Ukrainian].

11. European Research Area. Roadmap 2015–2020. (2015). *data.consilium.europa.eu*. Retriever from: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-1208-2015-INIT/en/pdf> [in English].

12. Open innovation, open science, open to the world – a vision for Europe. (2016). *publications.europa.eu*. Retriever from: http://publications.europa.eu/resource/cellar/3213b335-1cbc-11e6-ba9a-01aa75ed71a1.0001.02/DOC_2 [in English].

13. Towards a 2030 vision on the future of universities in Europe. Policy Report. (2021). *op.europa.eu*. Retriever from: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/a3cde934-12a0-11eb-9a54-01aa75ed71a1/> [in English].

14. Drach, I. I. (2018). Upravlinnia doslidnytskoiu diialnistiu v systemi universytetskoho vriaduvannia: kharakterystyka ta zakonmirnosti [Management of research activities in the system of university governance: characteristics and patterns]. *Vyshchaosvita Ukrainy – Higher education in Ukraine*, № 3 (70), 60–65. [in Ukrainian].

Отримано редакцією 17.05.2022 р.

УДК 378. 011. 3.051:373.2

DOI: 10.31376/2410-0897-2022-1-48-37-45

ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ» МАЙБУТНІМ ВИХОВАТЕЛЯМ

Загородня Людмила Петрівна

доктор педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної педагогіки і психології
Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка
e-mail: l.zagorodnya69@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-2217-1041

У статті висвітлено педагогічні технології викладання дисципліни «Вступ до спеціальності» майбутнім бакалаврам спеціальності 012 Дошкільна освіта. Здійснено аналіз останніх публікацій у галузі фахової підготовки вихователів з використанням у цьому процесі різноманітних технологій. Представлено характеристику змісту дисципліни, компетентності й програмні результати навчання, які студенти набувають у процесі її опанування. Наведено приклади проведення лекційних і практичних занять із застосуванням технологій проблемного, позиційного та інтерактивного навчання, завдань для самостійної роботи. Виокремлено напрям подальших наукових розвідок.

Ключові слова: педагогічні технології, навчальна дисципліна, майбутні вихователі, лекційні й практичні заняття, самостійна робота студентів.

Постановка проблеми. Євроінтеграційні процеси, перехід на європейські стандарти якості в освіті, низка законодавчо-нормативних актів, прийнятих Україною, актуалізують проблему підготовки сучасного вихователя з інноваційним мисленням, який здатен швидко й адекватно реагувати на зміни в суспільстві, володіє професійними компетентностями, що уможливають його конкурентоспроможність на європейському ринку праці. Концептуальні засади якості підготовки майбутніх вихователів регламентуються низкою державних документів: Проектом Концепції

розвитку освіти України на період 2015–2025 рр. (2014), Концепцією розвитку педагогічної освіти (2018), Концепцією «Нова українська школа» (2016), законами України «Про освіту» (2017), «Про вищу освіту» (2014), «Про дошкільну освіту» (2011), «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення освітньої діяльності у сфері вищої освіти» (2019), Стандартом вищої освіти за спеціальністю 012 Дошкільна освіта для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти (2019).

Суперечності між сучасними вимогами до вихователя і можливостями закладів вищої освіти змушують викладачів шукати оптимальні форми і методи викладання дисциплін майбутнім фахівцям дошкільної освіти. Однією з перших нормативних дисциплін, яка розкриває специфіку діяльності вихователя і вимоги до нього як до професіонала, є «Вступ до спеціальності». Викладання цієї дисципліни із застосуванням педагогічних технологій закладає основи підготовки сучасного вихователя.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми фахової підготовки майбутніх вихователів присвятили свої дослідження Л. Артемова, А. Богущ, О. Брежнєва, Н. Гавриш, І. Дичківська [2], Л. Зданевич, Л. Іщенко, О. Кононко, К. Кругій, В. Кушнір, Т. Лесіна, Н. Лисенко, Л. Лохвицька, В. Ляпунова, Т. Поніманська, Т. Пономаренко, В. Сергєєва [1], Т. Степанова, І. Улюкаєва та ін.

Сучасний вихователь повинен володіти набором компетентностей, що уможливають якісне виконання ним професійних функцій, забезпечують його конкурентоспроможність. Характеристика компонентів професійної компетентності вихователя репрезентована в працях вище зазначених дослідників.

На думку В. Сергєєвої, майбутній педагог-вихователь має поєднувати сучасні знання, професіоналізм і соціальну активність, володіти комплексом морально-етичних якостей: гуманізмом, високою культурою, ввічливістю, чесністю, вимогливістю тощо [1, с. 6].

Як зазначає І. Дичківська, в умовах реалізації нових стратегій розвитку дошкільної освіти в Україні особливого значення набуває підготовка майбутніх вихователів дошкільних закладів до інноваційної діяльності вже на етапі здобуття професійної освіти у закладах вищої педагогічної освіти. Результат такої підготовки, на думку вченої, акумулюється в готовності майбутнього вихователя як гуманістично зорієнтованої особистості з розвиненим інноваційним мисленням оперативно реагувати на динаміку соціально-економічних процесів, створювати нові освітні програми, застосовувати сучасні педагогічні технології і проєктні методики, забезпечувати варіативність освітньо-виховного процесу, враховуючи зміст і види інновацій, індивідуальність дитини і запити сім'ї, цільове призначення дошкільного закладу і його матеріальні ресурси [2, с. 3].

Різні аспекти використання освітніх технологій у професійній підготовці фахівців дошкільної освіти вивчали українські дослідники Л. Артемова, Г. Беленька, О. Богініч, І. Дичківська, Л. Загородня [5; 6; 7], О. Листопад, В. Сергєєва [1], О. Соколовська [4], І. Скоморовська [3] та ін.

Варто зазначити, що означені науковці використовують дещо різніпоняття, а саме: «освітні технології», «педагогічні технології», «інноваційні технології», «новітні технології». Проте вони переконані, що всі технології спрямовані на якісну підготовку фахівців для дошкільної галузі, формування їх професійної майстерності і максимальну самореалізацію в цьому процесі.

Так, В. Сергєєва зазначає, що ефективна професійна підготовка вихователя закладу дошкільної освіти передбачає цілісність, системність, скоординованість, що забезпечується, зокрема реалізацією технології моделюючого навчання, яке в сучасній педагогічній науці розглядається як ефективний засіб самоактуалізації студентів [1, с. 12].

І. Скоморовська, вивчаючи застосування інноваційних технологій у професійній підготовці майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти, зокрема рольових ігор, наголошує на тому, що цей метод дозволяє учасникам імпровізувати, демонструючи індивідуальні здібності і можливості; вступати в діалоги з іншими учасниками, які часто можуть бути опонентами в ігровій діяльності. Окрім того, «програвання» педагогічних ситуацій, сюжетом яких є робота вихователів, як зазначає дослідниця, дозволяє більш ефективно підготувати студентів до подальшої роботи та полегшить процес психологічної та педагогічної адаптації до виконання функціональних обов'язків [3, с. 108].

У процесі наукового пошуку О. Соколовська з'ясувала, що одним зі шляхів формування професійної майстерності майбутніх вихователів є використання в освітньому процесі вищої школи новітніх технологій, як-от: диференційоване, проблемне, імітаційне навчання, інформаційні

технології, дистанційне, особистісно орієнтоване, онлайн-платформа ZOOM [4, с. 79]. Залучення студентів в освітню діяльність із використанням новітніх технологій сприяє ефективному формуванню професійних компетентностей. Дослідниця робить висновок про те, що опанування новітніх технологій, які базуються на педагогічних та фахових знаннях, дозволять вихователів досягти професійної майстерності [4, с. 80].

Досвід підготовки майбутніх магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти з використанням технологій проблемного, позиційного, інтерактивного навчання дозволяє говорити про її ефективність [5; 6; 7].

Ще на один важливий аспект якісної підготовки сучасного вихователя варто звернути увагу, а саме на створення студентоорієнтованого освітнього середовища в закладі вищої освіти, адже це є однією із важливих умов застосування в цьому процесі різноманітних технологій. Погоджуємося з думкою В. Антонюк, яка переконана, що на сучасному етапі гостро стоїть завдання формування студенто-орієнтованого освітнього середовища, в якому студент є активним суб'єктом і співтворцем (co-creator) навчального процесу. Це передбачає: суттєве розширення автономії студента, надання права вибору; надання йому можливостей для формування індивідуальної освітньої траєкторії; перехід до таких форм і методів навчання, які забезпечують активну взаємодію викладача і студента; створення умов для самореалізації його особистості; істотне підвищення відповідальності студента за планування власного навчання, освоєння навчальних дисциплін та виконання навчального плану, за взаємодію з педагогами та іншими учасниками освітнього процесу; забезпечення реального студентського самоврядування в діяльності вищих навчальних закладів [8, с. 116].

Мета статті: висвітлити педагогічні технології викладання дисципліни «Вступ до спеціальності» майбутнім вихователям закладів дошкільної освіти.

Для реалізації означеної мети використовували такі теоретичні методи і прийоми пізнання – аналіз і узагальнення наукової літератури, порівняння, синтез, систематизація та узагальнення отриманої інформації.

Виклад основного матеріалу. Дисципліна «Вступ до спеціальності» належить до блоку нормативних професійних дисциплін навчального плану підготовки майбутніх бакалаврів дошкільної освіти. Метою дисципліни є засвоєння студентами знань про сутність та особливості педагогічної діяльності, зокрема вихователя дітей дошкільного віку, ознайомлення з основними компетентностями і професіограмою вихователя, структурою освіти України, особливостями навчання в закладі вищої освіти, видами навчальних занять у закладі вищої освіти, сутністю практик, самостійної й наукової роботи у ЗВО, формування вміння вчитися впродовж життя, потягу до самоосвіти та самовиховання.

Означена мета реалізується через низку таких завдань навчальної дисципліни:

- ознайомити студентів із структурою освіти України; висвітлити значення професії вихователя в сучасному суспільстві;
- ознайомити студентів з актуальними проблемами вищої освіти в Україні, сутністю Болонського процесу, його метою та завданнями;
- ознайомити студентів із структурою дошкільної освіти, схарактеризувати заклад дошкільної освіти як основне місце професійної діяльності;
- ознайомити майбутніх вихователів з основними складниками фахової підготовки у ЗВО та видами навчальних занять і методами навчання;
- надати уявлення про самостійну роботу студентів, сформуванню вміння працювати з науковою та науково-методичною літературою;
- розкрити сутність науково-дослідної діяльності студентів і практики в процесі фахового становлення вихователя ЗДО;
- виховувати інтерес до обраної спеціальності, прагнення досконало оволодівати теоретичними знаннями та практичними вміннями, сумлінно виконувати обов'язки студента;
- сприяти формуванню педагогічної культури студентів, розвитку творчого мислення на основі розширення загального наукового світогляду в галузі вибраної професії.

Зміст навчального матеріалу дисципліни структуровано трьома тематичними блоками:

ЗМ. 1. Структура і зміст освіти України (дошкільної освіти).

ЗМ. 2. Характеристика професійної діяльності вихователя ЗДО.

ЗМ. 3. Підготовка педагогічних кадрів для закладів дошкільної освіти в системі вищої освіти.

Означені блоки репрезентовано такими темами: 1. Сутнісна характеристика дисципліни «Вступ до спеціальності» та особливості її вивчення. 2. Сучасна система освіти України. 3. Характеристика дошкільної освіти як першої ланки в системі освіти України. 4. Портрет сучасного вихователя закладу дошкільної освіти. 5. Професіограма вихователя закладу дошкільної освіти. 6. Вища педагогічна школа в Україні і Болонський процес. 7. Підготовка в закладі вищої освіти фахівців спеціальності «Дошкільна освіта» за кредитно-модульною системою. 8. Організація навчальної діяльності фахівців спеціальності 012 Дошкільна освіта в закладі вищої освіти. 9. Самостійна робота студентів у закладі вищої освіти. 10. Педагогічна практика майбутніх бакалаврів спеціальності 012 Дошкільна освіта. 11. Науково-дослідна робота студентів у закладі вищої освіти.

Згідно з вимогами Стандарту вищої освіти за спеціальністю 012 Дошкільна освіта першого (бакалаврського) рівня [9] й освітньо-професійної програми підготовки фахівців дошкільної освіти бакалаврського рівня [10], студенти в процесі вивчення дисципліни оволодівають низкою компетентностей.

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі дошкільної освіти з розвитку, навчання і виховання дітей раннього і дошкільного віку, що передбачає застосовування загальних психолого-педагогічних теорій і фахових методик дошкільної освіти, та характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

КЗ-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

КЗ-4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

КЗ-5. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

КЗ-6. Здатність до міжособистісної взаємодії.

КЗ-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

КЗ-8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Спеціальні компетентності:

КС-1. Здатність працювати з джерелами навчальної та наукової інформації.

КС-20. Здатність до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, перетворення освіти в процес, який триває впродовж усього життя людини.

Програмні результати навчання, які формуються у студентів під час вивчення дисципліни: 1) розвивати своє педагогічне мислення, формувати професійне переконання, професійну спрямованість;

2) раціонально організувати навчальний час відповідно до вимог освітнього процесу;

3) усвідомлювати важливість і необхідність обрання власної освітньої траєкторії;

4) володіти прийомами педагогічної комунікації (вербальної, невербальної та комп'ютерної);

5) продуктивно та самостійно опанувати матеріал дисципліни, успішно займатись самоосвітою;

6) користуватися прийомами швидкого запам'ятовування, раціонального використання часу тощо;

7) володіти прийомами самовиховання (самонавіювання, саморегуляція тощо).

Дисципліна «Вступ до спеціальності» вивчається у першому семестрі. Обсяг її – 3 кредити (90 годин), з яких 44 години (22 години лекційних занять і 22 години практичних занять) відведено на аудиторну роботу, 46 годин – на самостійну роботу. Завершується вивчення дисципліни заліком.

Вступ до спеціальності має зв'язки з дисциплінами: «Педагогіка дошкільна», «Психологія дитяча», «Основи педагогічної майстерності», фахові методики дошкільної освіти: «Методика формування природничо-екологічної компетентності в дошкільників», «Теорія і методика формування сенсорно-пізнавальної компетентності в дошкільників», «Методика формування мовленнєвої компетентності в дошкільників», «Теорія і методика формування образотворчої компетентності в дошкільників», «Теорія та методика формування рухової компетентності в дошкільників», «Теорія та методика музичного виховання».

Реалізація змісту дисципліни передбачає проведення лекційних і практичних занять, а також виконання студентами завдань самостійної роботи. Самостійна робота студентів полягає в опрацюванні поточного лекційного матеріалу й відповідних розділів з обов'язкової та додаткової

літератури, виконанні завдань до практичних занять, вивченні питань, що виносяться на самостійне опрацювання. Поточний контроль за самостійною роботою здійснюється у всіх формах аудиторних занять. Вивчення дисципліни завершується заліком.

Засобами навчання нами було обрано презентації до лекцій, електронний варіант лекцій, статті у фахових виданнях, наукові й методичні публікації в мережі Інтернет, методичні вказівки до виконання самостійних робіт, тестові контрольні завдання.

Виконання завдання вищої школи щодо формування студентоорієнтованого освітнього середовища, в якому студент є активним суб'єктом і співтворцем навчального процесу, реалізації принципу студентоцентризму вимагає, щоб майбутній вихователь орієнтувався в документах, відповідно до яких відбувається його фахова підготовка і послуговувався цими знаннями під час формування індивідуальної освітньої траєкторії. Ознайомленню з такими важливими документами присвячено лекцію з теми «Сутність професійної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти». Її зміст репрезентовано такими питаннями: 1. Характеристика Стандарту вищої освіти за спеціальністю 012 «Дошкільна освіта» першого (бакалаврського) рівня. 2. Освітньо-професійна програма підготовки фахівців за спеціальністю 012 «Дошкільна освіта» бакалаврського рівня. 3. Загальна характеристика навчальних планів, навчальних і робочих програм фахових дисциплін підготовки вихователів. 4. Форми організації освітнього процесу. Види навчальних занять. Засоби навчання.

Основними видами лекцій були лекції-візуалізації, лекції з елементами дискусії, ретроспективного аналізу.

У процесі лекції з теми «Професіограма вихователя закладу дошкільної освіти» студентів залучали до дискусії з приводу того, яка із функцій вихователя (оздоровчо-профілактична, освітня, виховна, розвивальна, нормативна, просвітницька, комунікативна, інформаційна, координуюча, функція рефлексії, діагностико-прогностична, планувальна, контролювальна, самовдосконалення) є першочерговою, пріоритетною в сучасних умовах.

Під час лекції з теми «Портрет сучасного вихователя закладу дошкільної освіти», застосовуючи ретроспективний аналіз, студенти мали пригадати свою улюблену виховательку та відповісти на запитання: за що вона їм подобалася? Які характеристики своєї виховательки хотіли б вони мати як сучасні професіонали дошкільної справи?

Частково-пошуковий метод, який використовували під час лекцій, передбачав поєднання пояснення нового матеріалу з постановкою викладачем проблемних запитань і пізнавальних завдань, що породжують проблемну ситуацію. Наприклад, під час лекції з теми «Портрет сучасного вихователя закладу дошкільної освіти» студентам ставились проблемні запитання: «Які особистісно-професійні якості, на вашу думку, мають бути в сучасного вихователя дітей дошкільного віку?», «Чи відрізняється сучасний вихователь від вихователя 90-х років ХХ століття? Чим?», «Які особистісно-професійні якості вихователя в усі часи цінувалися і будуть цінуватися?».

Практичні заняття з дисципліни проводили із використанням технологій проблемного, позиційного й інтерактивного навчання за такою схемою: 1. Актуалізація знань студентів з основних понять з теми. 2. Обговорення питань теми із застосуванням доцільно обраної педагогічної технології. 3. Перевірка виконання завдань самостійної роботи. 4. Підбиття підсумків проведення практичного заняття (рефлексія, оцінка знань і вмінь студентів викладачем).

Рольові ігри, або ігри-симуляції як метод інтерактивних технологій застосовувався під час шести практичних занять із десяти. Темі ігор: «Прес-конференція міністра освіти України, представників Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти і ректорів університетів», «Навчання іноземних студентів на факультеті дошкільної освіти ГНПУ ім. О. Довженка. Перші кроки», «Вступна бінарна лекція для першокурсників», «Путівник для першокурсника», «Телеміст студентів закладів вищої освіти України (майбутніх вихователів) з теми «Адаптація й самостійна робота студентів у ЗВО», «Настановна й підсумкова конференції з практики».

Наведемо приклад проведення практичного заняття з теми «Організація навчальної діяльності студентів у педагогічному закладі вищої освіти»

План

- I. Інтелектуальна розминка.
- II. Питання для обговорення:

1. Характеристика Стандарту вищої освіти за спеціальністю 012 «Дошкільна освіта» першого (бакалаврського) рівня.

2. Зміст педагогічної освіти майбутнього фахівця за спеціальністю 012 «Дошкільна освіта».

3. Загальна характеристика навчальних планів, навчальних і робочих програм фахових дисциплін підготовки вихователів ЗДО.

4. Основні форми організації освітнього процесу в ЗВО.

III. Перевірка знань з попередніх тем (сторінками вивченого).

IV. Підсумки заняття.

Готуючись до практичного заняття, студенти мали виконати такі завдання самостійної роботи:

1. Підготуватися до інтелектуальної розминки та рольової гри «Путівник для першокурсника», вивчивши матеріал теми. Обрати собі одну з ролей: гарант освітньої програми, декан факультету, викладач університету. Відповідно до обраної ролі ознайомитися із професійними функціями гаранта освітньої програми, декана факультету, викладача університету та продумати висвітлення питань теми, згідно з обраною роллю.

2. Підготувати повідомлення на тему «Сучасні форми і методи організації освітнього процесу в ЗВО».

3. Оформити глосарій до теми.

Розминку проводили у формі інтелектуального струмочка. Її мета: актуалізувати знання основних понять, базових тез питань у контексті теми практичного заняття. Починав розминку викладач: «Стандарт – це...» Продовжити речення міг будь-хто зі студентів. Потім той, хто закінчував речення починав своє, а інший студент його закінчував. Таким чином з'ясовували сутність понять: «стандарт», «стандарт вищої освіти за спеціальністю 012 «Дошкільна освіта» бакалаврського рівня», «освітньо-професійна програма», «навчальний план», «навчальна програма дисципліни», «робоча програма дисципліни», «форми організації освітнього процесу в університеті».

У процесі гри відповідно до обраної ролі студенти повинні були у своїх виступах перед першокурсниками засвідчити знання з питань, що виносилися на обговорення. При цьому вони користувалися і текстами підготовлених повідомлень на тему «Сучасні форми і методи організації освітнього процесу в ЗВО».

Перевірку знань вивченого матеріалу проводили у формі технології «Знайди помилку і продовж». Викладач починав, наприклад, з такого речення: «Провідною діяльністю дітей дошкільного віку є навчальна». Студент, який помітив помилку мав її виправити і сформулювати своє речення, зумисне зробивши помилку. Проте всім робити помилки було не обов'язково. Таким чином студенти залучалися до процесу відтворення знань з попередніх тем. При цьому викладач уважно слухав і робив висновки про повноту, правильність знань, які майбутні вихователі репрезентували в процесі цього методу. Закінчувалося заняття рефлексією, під час якої студенти висловлювали думки щодо застосованої педагогічної технології навчання і методів, завдань, які вони виконували, а також оцінювали себе і одногрупників та висловлювали побажання з приводу наступного заняття.

Цікавою формою перевірки знань студентів теоретичного матеріалу з теми «Портрет сучасного вихователя ЗДО» було колективне складання педагогічної казки «Жила-була вихователька». Казку викладач починала такими словами: «Жила була дівчинка і була у дівчинки мрія...» Потім по черзі всі студенти говорили одне-два речення. При цьому важливими вимогами до педагогічної казки були: цікавий сюжет, логіка його розгортання, відображення в змісті ролі вихователя у формуванні особистості дошкільника, розкриття суті професійних функцій вихователя і психолого-педагогічних вимог до його особистості на сучасному етапі розвитку дошкільної освіти й сучасних умов, в яких знаходиться Україна (карантин).

Підсумкове практичне заняття проводилося у формі конкурсу майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти.

Завдання, які студенти мали виконати, готуючись до заняття:

1. Об'єднатися у дві рівноцінні команди.

2. Придумати назву команди і її девіз у контексті майбутньої професії та дисципліни «Вступ до спеціальності».

3. Обрати капітана.

4. Розробити інтелектуальну карту з теми «Дисципліна «Вступ до спеціальності»».

5. Кожній команді сформулювати по шість запитань одна до одної для проведення інтелектуальної розминки.

6. Повторити матеріал з усіх тем дисципліни.

Під час конкурсу студентам пропонувалися такі завдання:

1. Представлення команд (6 хв).

2. Інтелектуальна розминка (15 хв).

3. Розроблення і представлення реклами на телебаченні. Мета: запрошення на навчання до ГНПУ ім. О. Довженка за спеціальністю 012 Дошкільна освіта (15 хв).

4. Конкурс капітанів. Виступ на тему «Я вже люблю свою майбутню професію» (15 хв).

5. Захист інтелектуальної карти з теми «Дисципліна «Вступ до спеціальності»» (20 хв).

6. Підбиття підсумків конкурсу, рефлексія (10 хв).

Для оцінювання виконання конкурсних завдань до складу журі запрошувалися викладачі кафедри дошкільної педагогіки і психології. Вони заздалегідь були ознайомлені з критеріями оцінювання.

Вагомим складником опанування майбутніми бакалаврами дисципліни є виконання завдань самостійної роботи.

Завдання самостійної роботи були спрямовані на засвоєння низки базових понять, якими послуговуються в професійній діяльності вихователі, формування вмінь студентів застосовувати теоретичний матеріал на практиці. При цьому всі завдання нами були віднесені до репродуктивних, репродуктивно-творчих і творчих. Так, репродуктивними завданнями були: оформити глосарій до теми заняття, підготувати повідомлення про рейтингову систему оцінювання, кредитно-модульну систему навчання у ЗВО, сучасні форми навчання у вищій школі.

До репродуктивно-творчих завдань самостійної роботи віднесли: розробити систему символів, позначок, скорочень для конспектування лекцій; написати твори-роздуми на теми: «Моя адаптація до умов закладу вищої освіти», «Практичний складник фахової підготовки вихователя ЗДО». При цьому студентам пропонувалося орієнтуватися на такий приблизний план до першої теми: 1. Визначення адаптації. 2. Групи труднощів адаптації. Яка група найбільш відчутна для мене? 3. Етапи адаптації. На якому знаходжуся я? 4. Групи студентів за ставленням до різних видів діяльності та за характером протікання адаптації. До якої групи належу я?

Приблизний план до твору-роздуму на другу тему: 1. Моє розуміння сутності педагогічної практики. 2. Як, на мою думку, повинні пов'язуватися теоретичний і практичний складники фахової підготовки вихователя ЗДО. 3. Яких компетентностей я хотіла б набути під час різних видів практики. 4. Висновок.

Творчими завданнями визначили: розроблення кольорових образних схем (типів дошкільних закладів України, професійних функцій вихователя), створення інтелектуальних карт (слово у фокусі: академічна доброчесність), підготовка виступів у процесі рольових ігор на задану тему з означених питань тощо.

Створення інтелектуальних карт – універсальне завдання, яке студенти можуть однаково якісно виконувати і під час проведення заняття в аудиторії, і онлайн на платформі Zoom. Цей вид роботи допомагає майбутнім вихователям розглянути, наприклад, поняття в системі, в тих різноманітних взаємозв'язках, в яких воно перебуває з іншими поняттями, основними і похідними від них. Окрім того, студенти вчать вільно висловлювати свої думки, аргументувати їх, відстоювати свої позиції, переконувати, знаходити консенсус, оскільки створення інтелектуальної карти – це робота колективна. Під час створення інтелектуальних карт студенти використовували поняття, образи-символи, різні кольори, які несли своє смислове навантаження.

Висновки. Отже, викладання дисципліни «Вступ до спеціальності» з використанням у комплексі технологій проблемного й інтерактивного навчання сприяло вихованню в студентів бакалаврату стійкого інтересу до опанування матеріалу дисципліни, розуміння сутності й важливості майбутньої професії, вимог до сучасного вихователя закладу дошкільної освіти, усвідомлення необхідності систематичного, якісного і вдумливого освоєння навчального матеріалу, активних зусиль для створення індивідуальної освітньої траєкторії та формування основ професійної компетентності. Подальші наукові розвідки буде спрямовано на дослідження педагогічних умов викладання фахових дисциплін у форматі дистанційного навчання.

Список використаної літератури

1. Сергеева В. Технологічний підхід до професійної підготовки майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/153580447.pdf> (дата звернення: 22.04.2022).
2. Дичківська І. М. Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх вихователів дошкільних закладів до інноваційної педагогічної діяльності: автореф. дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04. Харків, 2018. 40 с.
3. Скоморовська І. Використання інноваційних технологій у професійній підготовці майбутніх вихователів ДНЗ. *Освітній простір України*. 2017. № 11(11) с. 104–109 (дата звернення: 21.04.2022).
4. Соколовська О. С. Застосування новітніх технологій у професійній підготовці майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2021, № 75. Т. 3. С. 77–81. URL: http://pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2021/75/part_3/17.pdf (дата звернення: 23.04.2022).
5. Загородня Л. П. Викладання методики забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти магістрам спеціальності «Дошкільна освіта». *Інноватика у вихованні: зб. наук. пр. Рівне: РДГУ, 2018. Вип. 7. Т. 1. С 125–134.*
6. Загородня Л. П. Дисципліна «Імідж закладу дошкільної освіти» як інтегрований складник формування готовності магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2020. № 1 (95). С. 180–191.
7. Загородня Л. П. Застосування педагогічних технологій у формуванні готовності магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти. *Вісник Черкаського університету. Серія: Педагогічні науки*. 2019. № 1. 296 с.
8. Антонюк В. П. Стратегія розвитку вищої освіти України в контексті вимог до людського капіталу та євроінтеграційних процесів. *Вісник економічної науки України*. 2021. № 1(40). С.113–119. URL:<http://www.venu-journal.org/download/2021/1/15-Antoniuk.pdf> (дата звернення: 21.04.2022).
9. Стандарт вищої освіти за спеціальністю 012 «Дошкільна освіта» першого (бакалаврського) рівня. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/naukovo-metodichna-rada-ministerstva-osviti-i-nauki-ukrayini/zatverdzeni-standarti-vishoyi-osviti> (дата звернення: 17.10.2021).
10. Освітні програми Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка спеціальності 012 «Дошкільна освіта» URL: <http://do.gnpu.edu.ua/index.php/navchalnyi-protses/osvitni-prohramy> (дата звернення: 21.04.2022).

PEDAGOGICAL METHODS OF TEACHING THE DISCIPLINE «INTRODUCTION TO THE SPECIALTY» TO FUTURE PRESCHOOL TEACHERS

Zahorodnia Liudmyla

Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor at the Department of Preschool Pedagogy and Psychology
Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University

Introduction. *European integration processes, transition to European quality standards in education, a number of laws and regulations adopted by Ukraine, raise the issue of training a modern educator with innovative thinking, who is able to respond to changes in society quickly and adequately, who has professional competencies, which enable his/her competitiveness in the European labour market. Contradictions between modern requirements for educators and the capabilities of higher education institutions force teachers to look for optimal forms and methods of teaching disciplines to future professionals in preschool education. The «Introduction to the specialty» is one of the first normative disciplines, which reveals the specifics of the educator and the requirements for him as a professional.*

The purpose of the article is to highlight the pedagogical technologies of teaching the discipline «Introduction to the specialty» to future educators of preschool education institutions.

Methods. *To achieve this goal, it has been used the following theoretical methods and techniques of cognition - analysis and generalization of scientific literature, comparison, synthesis, systematization and generalization of information.*

Results. *Ukrainian scientists L. Artemova, H. Bielienska, O. Bohinich, O. Brezhneva, N. Havrysh, I. Dychkivska, L. Zahorodnia, L. Zdanevych, L. Ishchenko, K. Krutiy, V. Kushnir, T. Lesina, L. Lokhvytska, V. Liapunova, T. Ponimanska, V. Serheieva, O. Sokolovska, I. Skomorovska and others have studied the problem of future preschool teachers' professional training, in particular with the use of educational technologies.*

These scientists are convinced that a variety of educational technologies is aimed at quality training of preschool teachers, forming of their professional skill and maximum self-realization in this process.

The experience of future preschool education specialists' training with use the technologies of problem-based, positional, interactive learning allows us to talk about its effectiveness.

Originality. *Teaching the discipline «Introduction to the specialty» with the use of pedagogical technologies of positional, problem-based and interactive learning lays a solid foundation for the training of modern preschool teacher as a competent and competitive specialist of the European level.*

Conclusion. *Teaching the discipline «Introduction to the specialty» with the use of complex technology of problem-based and interactive learning contributed to the education of undergraduate students' strong interest in mastering the material of the discipline, understanding the nature and importance of future profession, requirements for modern preschool teacher, awareness of the need for systematic, high-quality and thoughtful studying of educational material, active efforts to create an individual educational trajectory and the forming of the foundations of professional competence.*

Key words: *pedagogical technologies, academic discipline, future preschool teachers, lectures and practical classes, independent students' work.*

References

1. Serheieva, V. (2014). Tekhnolohichniy pidkhid do profesiinoi pidhotovky maibutnikh vykhovateliv doshkilnykh navchalnykh zakladiv. [Technological approach to professional training of future teachers of preschool educational institutions]. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/153580447.pdf> [in Ukrainian].
2. Dychkivska, I. M. (2018). *Teoretyko-metodychni zasady pidhotovky maibutnikh vykhovateliv doshkilnykh zakladiv do innovatsiinoi pedahohichnoi diialnosti* [Theoretical and methodical principles of future preschool teachers' training for innovative pedagogical activity]. (*Extended abstracts of Doctor's thesis*). Kharkiv. [in Ukrainian].
3. Skomorovska, I. (2017). Vykorystannia innovatsiinykh tekhnolohii u profesiinii pidhotovtsi maibutnikh vykhovateliv DNZ. [Use of innovative technologies in the training of future preschool teachers]. *Osvitnii prostir Ukrainy – Educational space of Ukraine*. 11(11), 104–109. [in Ukrainian].
4. Sokolovska, O. S. (2021). Zastosuvannia novitnikh tekhnolohii u profesiinii pidhotovtsi maibutnikh vykhovateliv zakladiv doshkilnoi osvity [Application of the newest technologies in professional training of future teachers of preschool institutions]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh – Pedagogy of creative personality forming in high and secondary schools*, 75(3), 77–81. URL: http://pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2021/75/part_3/17.pdf [in Ukrainian].
5. Zahorodnia, L. P. (2018). Vykladannia metodyky zabezpechennia yakosti osvitnoho protsesu v zakladi doshkilnoi osvity mahistram spetsialnosti «Doshkilna osvita» [Teaching methodics of ensuring the quality of the educational process in the institution of preschool education to masters of the specialty «Preschool education»]. *Innovatyka u vykhovanni – Innovation in education*, 7 (1), 125–134. [in Ukrainian].
6. Zahorodnia, L. P. (2020). Dystsyplina «Imidzh zakladu doshkilnoi osvity» yak intehrovanyi skladnyk formuvannia hotovnosti mahistriv do zabezpechennia yakosti osvitnoho protsesu v zakladi doshkilnoi osvity [Discipline «Image of institution of preschool education» as an integrated component of the forming of the masters' readiness to ensure the quality of the educational process in institution of preschool education]. *Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii – Pedagogical sciences: theory, history, innovativetechnologies*, 1 (95), 180–191. [in Ukrainian].
7. Zahorodnia, L. P. (2019). Zastosuvannia pedahohichnykh tekhnolohii u formuvanni hotovnosti mahistriv do zabezpechennia yakosti osvitnoho protsesu v zakladi doshkilnoi osvity [Use of pedagogical technologies for the forming of the masters' readiness to ensure the quality of the educational process in institution of preschool education]. *Visnyk Cherkaskoho universytetu. Seria Pedahohichni nauky – Bulletin of Cherkasy University. Series: Pedagogical sciences*, 1, 249–255. [in Ukrainian].
8. Antoniuk, V. P. (2021). Stratehiia rozvytku vyshchoi osvity Ukrainy v konteksti vymoh do liudskoho kapitalu ta yevrointehratsiinykh protsesiv [Strategy of development of higher education of Ukraine in the context of requirements to human capital and European integration processes]. *Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy – Bulletin of Economic Science of Ukraine*, 1 (40), 113–119. URL: <http://www.venu-journal.org/download/2021/1/15-Antoniuk.pdf> [in Ukrainian].
9. *Standart vyshchoi osvity za spetsialnistiu 012 «Doshkilna osvita» persho (bakalavrskoho) rivnia [Standard of higher education in specialty 012 «Preschool education» of the first (bachelor's) level]*. (2019). URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/naukovo-metodychna-rada-ministerstva-osviti-i-nauki-ukrayini/zatverdzeni-standarti-vishoyi-osviti> [in Ukrainian].
10. *Osvitni prohramy Hlukhivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni Oleksandra Dovzhenka spetsialnosti 012 «Doshkilna osvita» [Educational programs of Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University, specialty 012 «Preschool education»]*. (2022). URL: <http://do.gnpu.edu.ua/index.php/navchalnyi-protses/osvitni-prohramy> [in Ukrainian].

Отримано редакцією 17.05.2022 р.